

Asia: VN/6984/2021

Ehdotus kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä yleisesti?

Keski-Suomen ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta.

Tiekartta ehdotuksessa on asiaa käsitelty laajasti huomioiden erilaisia näkökulmia.

Yksi näkökulma, joka ehdotuksessa ei juurikaan näy, on ruokakulttuurin ja kestävästi tuotetun ruuan huomioimisen osana kulttuurimatkailua. Ruokamatkailu ja Suomen ruokamatkailustrategia 2020–2028 on hyvä huomioida tiekartassa yhtenä kulttuurimatkailua tukevana asiana.

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

ELY-keskukset kehittävät ja tukevat taloudellista, sosiaalista ja ekologisesti kestävästä hyvinvointia, ja tekevät työtä kulttuurin saatavuuden, saavutettavuuden ja moninaisuuden parantamiseksi. ELY-keskukset ovat myös mukana vahvistamassa luovaa taloutta edistämällä asioita aluetasolla. Yhteistyötä halutaan tehdä niin alueellisella kuin kansallisella tasolla. Tiekartan tavoitteet ja toimenpiteet on hyvin koottu, ja niissä on yhtymäpintaa ELY-keskuksen tavoitteiden kanssa.

Kommenttinne luvusta 5.1

Kestävä kulttuurimatkailu perustuu yhteistyöhön kuten ehdotuksessa todetaan. Asiaa on kuvattu hyvin, ja olemme samaa mieltä, että tarvitaan pysyvämpiä malleja yhteistyön tueksi. Yhteistyön rakentaminen ja kehittäminen vaativat paljon aikaa. Tähän tarpeeseen hankkeet eivät usein pysty täysin vastaamaan vaan rinnalle tarvitaan pysyvämpiä toimijoita, jotka ottavat verkosto- ja yhteistyöstä vetovastuuta. Hankkeilla on jatkossakin tärkeä rooli kehittämistyössä. Yhteistyötä tulee tehdä niin kansallisesti, alueellisesti kuin myös ylläalueellisesti, huomioiden erilaiset tarpeet yhteistyölle.

Lisäksi on huomioitava, että eri toimijoilla on erilaiset mahdollisuudet tai kyky yhteistyöhön. Iso kysymys on, millä tavoin saamme eri toimijoita mukaan verkostoihin ja kuka verkostoja johtaa. Mielestämme riippumaton toimija (kunnallinen tai maakunnallinen toimija) verkoston rakentajana ja -johtajana on hyvä ratkaisu. Tarvitaan alueellisia kulttuuritoimintaryhmiä ja alueellisia ratkaisuja. Kulttuuritoimijoiden tulee saada keskittyä mahdollisimman pitkälle itse kulttuurityöhön, koska heillä on käytössään usein pienet resurssit ja heikosti verkosto-osaamista, mutta usein siitä huolimatta merkittävää veto-voimaista taiteellista tarjontaa.

Kommenttinne luvusta 5.2

Kestävän matkailun ja kulttuurimatkailun teeman yhteydessä yksi näkökulma, jota toivoisimme nostettavan esille, on uusiutuvan energian hyödyntämisen matkailussa. Voiko tavoitteeksi asettaa esimerkiksi, että tulevaisuudessa kaikki kulttuurimatkailukohteiden sähkö tuotetaan uusiutuvalla energialla? Mahdollisesti sähkön voisi tuoda kohteisiin myös tarvittaessa mukanaan? Paikallinen offgrid-toiminta?

Kommenttinne luvusta 5.3

Kulttuurimatkailukohteiden saavutettavuus on hyvä nostaa vahvemmin ehdotuksessa esille. Kulttuurin on oltava saavutettavaa erilaisille kävijöille/asiakkaille/käyttäjärhyhmille. Saavutettavuus ajattelun rinnalla pitää kehittämissä huomioida inklusiivisuus ja osallisuus näkökulma. Eri ryhmien tarpeet pitää tunnistaa (esim. kuvailutulkaukset, viittomakielen palvelut, esteettömyys). Digitaaliset palvelut avaavat tässä kohtaa myös paljon erilaisia mahdollisuuksia. Matkailualan yritykset ja kulttuurimatkailukohteet tarvitsevat kehittämisapua ja -rahoitusta näihin teemoihin liittyen. Erilaiset inklusioryhmät tulisi nähdä myös asiakaskohderyhminä. Samoin nuorten liikkuvuus opiskelun ja työharjoittelun merkeissä tulisi tunnistaa kulttuurimatkailun kehittämisessä.

Tuotteistamisen, palvelumuotoilun sekä markkinoinnin ja myynnin osaamisen kehittäminen on tärkeää. Rinnalle on hyvä nostaa myös verkosto-osaamisen kehittäminen. Kehittämällä verkosto-osaamista kulttuuri- ja matkailualan toimijat ymmärtävät paremmin verkostomaisen toiminnan toimintamalleja ja osaavat hyödyntää verkostoa paremmin omassa toiminnassaan. Hyötynä on mm. uudet, verkostosta esiin nousevat mahdollisuudet, toisilta oppiminen ja osaamisen jakaminen sekä yhteiskehittäminen. Verkosto-osaamisessa asioita katsotaan laajemmin ja tavoitteellisemmin, ei pelkästään yhteisen tekemisen ja kontaktien luomisen näkökulmasta. On tärkeää oppia löytämään, ymmärtämään ja hyödyntämään erilaisia verkostoja huomioiden samalla omat tavoitteet.

Kommenttinne luvusta 5.4

Tiekartassa on nostettu digitaalisuuden edistäminen omana teemana esiin, mikä on tärkeää ja perusteltua. Digitaalisuus luo paljon uudenlaisia mahdollisuuksia kehittää kulttuurimatkailua. Tiedolla johtamisen näkökulmaa on tuotu hyvin esille. Kerätty ja analysoitu data auttaa niin kehittämis- kuin markkinointityössä, jolloin mm. toimenpiteiden kohdentuminen oikeisiin paikkoihin, oikealla tavalla helpottuvat. Kulttuurimatkailun tietopohjan vahvistaminen, ja tiedolla johtamisen hyödyntäminen nykyistä paremmin ovat hyviä nostoja ehdotuksessa. Toimenpiteissä olisi ennakointi

voinut näkyä vahvemmin, koska toiminnan seurannan ohella on hyvä tunnistaa mitä tulevaisuuden kehityssuuntia kannattaa seurata tarkemmin.

Kommenttinne luvusta 5.5

Toimenpiteet oli kuvattu monipuolisesti. Ehdotuksessa voisi tulla vahvemmin esille, että alueellista kulttuuritoimijoiden toiminnasta voi syntyä kansainvälistä toimintaa ja kulttuurivientiä, mistä syystä alueellisen toiminnan ja toimijoiden tukeminen on tärkeää. Eri puolilla maata on erilaista kulttuuritarjontaa, esim. Varsinais-Suomen vahva osaaminen nukketeatterin parissa, Pohjois-Suomen luontoon liittyvä elämystarjonta ja vaikkapa rannikkoseutujen kaksikielisyyden kulttuurituotannon monipuolisuus. Näiden edistämistä voisi kenties lähestyä teemoittain muun kehittämisen lisäksi.

Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin tiekartan toimenpiteiden toteuttamisessa?

On tärkeää varmistaa, että ELY-keskuksissa säilyy resursseja toimenpiteiden toteuttamiseen myös TE-palvelu uudistuksen jälkeen. Toimenpiteet vaativat resursseja, jotka ovat vähäiset tällä hetkellä.

Miten arvioisitte tiekartan toimenpiteiden vastuuttamista? Ovatko kaikki keskeiset toteuttajat kunkin toimenpiteen osalta tunnistettu? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

Toimenpiteitä on hyvin vastuutettu huomioiden toimijakenttä. Selkeyttä voisi kuntien kulttuuritoimintojen osuutta kokonaisuudessa siten, että rajapinnat tulisivat paremmin esiin.

Mahdolliset muut tiekarttaehdotusta koskevat huomionne.

Tiekartassa voisi nostaa esiin esimerkkejä siitä, kuinka jossakin on kyetty nostamaan alueen vetovoimaisuutta nimenomaan kulttuuritoiminnan ansiosta. Samoin nostaa esimerkiksi elokuvatoiminnan ja muun sisällöntuotannon globaali markkina, joka on saavutettavissa vahvalla paikallisella osaamisella ja verkostoyhteistyöllä.

Pudas Marja
Keski-Suomen ELY

Puurunen Saira
Keski-Suomen ELY